

Ústava ČR

III/2 Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Mgr.Celtová Dagmar

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

I. DUM Ústava a stát

VY_32_Inovace_01

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

I. Ústava a stát

Stát lze obecně chápat jako politicky organizovanou společnost.

Všechny organizace mají stanovené normy, jimiž regulují chování svých členů tak, aby nedošlo k poškození zájmu ostatních lidí a celku.

Ve státě jsou tato pravidla tvořena právním řádem, což je souhrn všech právních předpisů ve státě.

Ústava je základní zákon státu a nejvyšší právní norma jeho právního řádu.

Další zákony země a podzákoné předpisy musejí být v souladu s Ústavou a ústavními zákony, které dohromady tvoří ústavní řád.

Na dodržování ústavního řádu dohlíží ústavní soudy.

Ústava je listina, na jejímž základě se ustavuje (konstituuje) stát, definují se jeho cíle, forma a jeho vztah k občanům.

Je společenskou smlouvou, kterou lid vyjadřuje souhlas s ustavením státu a zavazuje se vykonávat svou moc podle principů oddělení státní moci a chránit nedotknutelnost základních lidských práv a svobod.

Základem je latinský termín stato – ústava, řád, něco statického, co zůstává stát, když se ostatní věci mění.

Smyslem ústavy je její stabilizační role v životě společnosti, která je zárukou řádu a předpokladem zachování svobody všech občanů.

Stanoví pravidla, která umožňují pokojnou změnu vlády a uznává soubory hodnot, které zajišťují svobodný život jednotlivce.

II.DUM Obsah ústavy

VY_32_Inovace_02

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

II.

Obsah ústavy

Moderní ústavy zpravidla definují:

- Formu vlády
- Formu státu
- Vnitřní členění
- Politický systém státu
- Dělbou státní moci a její výkon
 - Státní občanství
 - Státní území
 - Státní symboly
 - Hlavní město
- Základní lidská práva a svobody

III.DUM Druhy ústav

VY_32_Inovace_03

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

III.

Druhy ústav

Podle formy:

- Psaná – tvořena jedním (monolegální) nebo více zákony (polylegální)
 - schválena najednou, jako jeden celistvý dokument
 - především ústavy zemí Evropy a Spojených států amerických
- Nepsaná – tvořena více dokumenty, ústavními zvyklostmi a precedenty
 - precedens – první rozhodnutí soudu v dané věci
 - vzor jednání pro všechny
 - klasickým příkladem je britská ústava

Podle jejího dodržování:

- Reálná – ústava je skutečně dodržována, znak právního státu
- Fiktivní – formálně existující, skutečně nedodržována

Podle způsobu přijetí:

- Oktrojovaná – ústava vydaná z rozhodnutí panovníka bez souhlasu zastupitelského orgánu
- Revoluční – vyhlášena revolučně
- Dohodnutá – je výsledkem dohody převážné části společnosti => stabilita

Podle způsobu změny:

- Flexibilní – ústavu lze měnit prostým zákonem
- Rigidní – změna ústavy je obtížnější než u jiných právních norem
 - pro odsouhlasení její změny je například potřeba větší množství hlasů členů zákonodárského sboru, než pro přijetí běžného zákona

Podle původu:

- Původní – víceméně každá ústava
- Přenesená – její platnost je přenesena na nové území

IV.DUM Vývoj ústavnosti v českých zemích

VY_32_Inovace_04

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

IV. Vývoj ústavnosti v českých zemích

Vývoj lze rozdělit do tří základních etap:

1. Ústavní vývoj v rámci Rakouska a Rakouska-Uherska

1848 –1918

2. Ústavní vývoj v rámci Československa

1918-1992

3. Ústava České republiky

1992-současnost

1.Etapa

Vývoj v rámci Rakouska a Rakousko-Uherska

- Do roku 1848 země absolutní monarchií.
- 25.4.1848 vydána první rakouská ústava „Dubnová oktrojovaná ústava“ - nikdy nenabyla platnosti.
- 4.3.1849 vydána druhá oktrojovaná ústava.
- 31.12.1851 obnoven absolutismus=> ústava, občanská práva i parlamentní systém zrušen. V platnosti zrušení poddanství a rovnost před zákonem.
- 26.2.1861 vydána třetí Únorová oktrojovaná ústava => zřízeno Říšské dvoukomorové zastupitelstvo – Poslanecká (volena zemskými sněmy) a Panská sněmovna (jmenovaná císařem). Výkonnou moc měl císař.
- Roku 1877 přijata Prosincová ústava složená ze šesti zákonů => uzákoněna říšská rada, všeobecná práva občanů, říšský nezávislý soud a svrchovanost Rakouska a Uher (dualismus se společnou zahraniční, finanční a vojenskou politikou).
- Roku 1907 zavedeno všeobecné rovné aktivní hlasovací právo pouze pro muže od 24 let.

2.Etapa

Vývoj v rámci Československa

- 13.11.1918 přijata Prozatímní ústava => přijetí základního zákona země.
- 29.2.1920 přijata Ústava ČSR složená z preambule, uvozovacího zákona a šesti hlav se 134 paragrafy. Zákonodárnou moc představovalo dvou komorové Národní shromáždění (Poslanecká sněmovna, Senát), hlavou státu byl prezident, úkolem vlády bylo provádění zákonů a správa, soudní moc byla tvořena soustavou soudů, definována občanská práva a povinnosti.
- Mnichovská dohoda z 29.-30.9.1938 znamenala konec československé suverenity=>19.11. byl přijat zákon o autonomii Slovenska => vznik Česko-Slovenska – zvláštní forma federace s vlastními vrcholnými orgány a jedním ústředním orgánem. Definitivní rozklad nastává vyhlášením Protektorátu a odtržením Slovenska 14.3.1939.
- V srpnu 1944 prezident E. Beneš vyhlásil obnovení ústavního pořádku ve kterém definoval dobu nesvobody od 30.9.1938 do doby než bude určeno (4.5.1945)=> zákony vydané v této době prohlásil za neplatné.

- 4.4.1945 byla vytvořena v Košicích exilová vláda. Prezident měl právo vydávat dekrety, které byly později schváleny Prozatímním NS.
- 26.5.1946 konány volby do Ústavodárného NS=> vítězství KSČ.
- V únoru 1948 došlo k převzetí moci komunistickou stranou.
- Ústava 9. května 1948 měla pouze formální charakter a umožňovala ovládnutí státu komunisty=> vznik SNR, národních výborů, omezení soukromého vlastnictví, plánovaná ekonomika aj.
- 11.7.1960 přijata Ústava Československé socialistické republiky v níž si komunisté pojistili svou pozici a definovali svou stranu jako vedoucí sílu ve státě. Její významnou změnou byl ústavní zákon o Československé federaci z 27.10.1968=> vznik federálního státu složeného ze dvou rovnoprávných republik se svou vládou, národní radou , společným zákonodárným sborem – Federálním shromážděním a společnou ústavou.
- 17.11.1989 počátek Sametové revoluce => svržení komunistů=> výrazné ústavní změny=>posíleny pravomoci národních rad
- 1990-92 vážné kompetenční spory mezi státy federace=> 25.11.1992 schválen ústavní zákon o zániku ČSFR s účinností uplynutím 31.12.

3.Etapa

Ústava České republiky

- 16.12.1992 přijata jako ústavní zákon Českou národní radou 172 hlasy z 200 možných a publikována ve Sbírce zákonů pod č.1/1993Sb.
- Účinnosti nabyla dnem vzniku nové republiky – 1.1.1993.
- Ústava je nejvyšším zákonem našeho státu.
- Je původní, dohodnutou, reálnou - dodržovanou, rigidní – těžko měnitelnou, psanou-polylegální ústavou.
- Je součástí ústavního pořádku České republiky, který představuje souhrn ústavních zákonů a dalších pramenů ústavního práva ČR (čl. 112 Ústavy ČR).
- Původní znění Ústavy ČR bylo změněno či doplněno dalšími ústavními zákony.
- Ústava je složena z Preambule a 113 článků členěných do 8 hlav.
- Důležitou součástí ústavního pořádku je Listina základních práv a svobod.

V.DUM Preambule VY_32_Inovace_05

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

V.

Preamble

Preamble je úvodní část zákona obsahující jeho obecnou charakteristiku a cíle, které si vytyčuje.

Je psána slavnostní formou a vyjadřuje hodnoty a tradice, ke kterým se stát hlásí.

- ČR je budována jako stát všech občanů.
- Ústava vychází od občanů žijících v historických zemích.
- Český stát se hlásí se ke všem dobrým tradicím dávné státnosti.
- ČR je nezávislým, svrchovaným, demokratickým, právním státem.
- Respektuje lidská práva a umožňuje rozvoj občanské společnosti.
- Občané jsou si vzájemně rovní a svobodní.

VI.DUM Pracovní list č.1

Ústava ČR

VY_32_Inovace_06

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VI.

Pracovní list č.1

1) Sestav správně větu z nabízených slov.

je Ústava zákon České nejvyšší republiky

.....

2) Pracuj s Ústavou ČR. Co je to Preambule?

.....

3) Napiš příklady přírodního bohatství ČR.

.....

.....

.....

4) Napiš příklady kulturního bohatství ČR.

.....

.....

.....

5) Pracuj s Ústavou ČR. Dopln chybějící text Preambule.

My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku,
v čase obnovy českého státu,
věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i
státnosti československé,
odhodláni budovat, chránit a rozvíjet
v duchu hodnot lidské důstojnosti a svobody
jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů,
kteří jsou si vědomi svých vůči druhým a zodpovědnosti
vůči celku,
jako a demokratický stát, založený na úctě k lidským
právům a na zásadách společnosti,
jako součást evropských a světových demokracií,
odhodláni společně střežit a zděděné přírodní a kulturní,
hmotné a duchovní bohatství,
odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy státu,
prostřednictvím svých zvolených zástupců přijímáme tuto
Ústavu České republiky

6) *Pracuj s Ústavou ČR. Doplň názvy hlav z Ústavy ČR.*

Preambule

Hlava první **Z..... u.....**

Hlava druhá **M..... z.....**

Hlava třetí **M..... v.....**

Hlava čtvrtá **M..... s.....**

Hlava pátá **N..... k..... ú.....**

Hlava šestá **Č.....n.....b.....**

Hlava sedmá **Ú.....s.....**

Hlava osmá **P..... a**
Z.....u.....

VII.DUM Hlava první

Základní ustanovení

VY_32_Inovace_07

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

vii. Hlava první – Základní ustanovení čl.1-14

V první hlavě Ústavy nalezneme základní principy, na kterých je založen český stát:

- státní moc se odvíjí od lidu
- je rozdělena na tři složky, jejichž úkolem je služba občanům
- výkon státní moci je omezen zákonem
- práva občanů jsou pod ochranou soudní moci
- demokracie je chápána jako vláda většiny, která dbá na ochranu menšin
- politický systém je založen na pluralitě politických stran
- změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná
- vymezení území a občanství ČR
- výčet státních symbolů, hlavního města aj.

HLAVA PRVNÍ - Základní ustanovení

Čl. 1

- (1) Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.
- (2) Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

Čl. 2

- (1) Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.
- (2) Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.
- (3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.
- (4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Čl. 3

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod.

Čl. 4

Základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.

Čl. 5

Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

Čl. 6

Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním.
Rozhodování většiny dbá ochrany menšin.

Čl. 7

Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.

Čl. 8

Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.

Čl. 9

- (1) Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony.
- (2) Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.
- (3) Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu.

Čl. 10

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.

Čl. 10a

- (1) Mezinárodní smlouvou mohou být některé pravomoci orgánů České republiky přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.
- (2) K ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v odstavci 1 je třeba souhlasu Parlamentu, nestanoví-li ústavní zákon, že k ratifikaci je třeba souhlasu daného v referendu.

Čl.10 b

- (1) Vláda pravidelně a předem informuje Parlament o otázkách souvisejících se závazky vyplývajícími z členství České republiky v mezinárodní organizaci nebo instituci uvedené v čl. 10a.
- (2) Komory Parlamentu se vyjadřují k připravovaným rozhodnutím takové mezinárodní organizace nebo instituce způsobem, který stanoví jejich jednací řády.
- (3) Zákon o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek, může svěřit výkon působnosti komor podle odstavce 2 společnému orgánu komor.

Čl. 11

Území České republiky tvoří nedílný celek, jehož státní hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem.

Čl. 12

- (1) Nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon.
- (2) Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.

Čl. 13

Hlavním městem České republiky je Praha.

Čl. 14

- (1) Státními symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymna.
- (2) Státní symboly a jejich používání upraví zákon.

VIII.DUM Hlava druhá

Moc zákonodárna

VY_32_Inovace_08

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

viii. Hlava druhá – Moc zákonodárná čl.15 - 53

Hlava druhá Ústavy ČR definuje:

- zákonodárnou moc, která náleží Parlamentu ČR
- zákonodárnou moc jako jednu ze tří složek státní moci
- funkce a složení Parlamentu ČR, který je tvořen dvěma komorami, a to Poslaneckou sněmovnou a Senátem
- postavení jeho členů, charakter mandátu
- způsob voleb
- proces schvalování zákonů, mezinárodních smluv, přijímání usnesení aj.

HLAVA DRUHÁ - Moc zákonodárná

Čl. 15

- (1) Zákonodárná moc v České republice náleží Parlamentu.
- (2) Parlament je tvořen dvěma komorami, a to Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Čl. 16

- (1) Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let.
- (2) Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. Každé dva roky se volí třetina senátorů.

Čl. 17

- (1) Volby do obou komor se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí.
- (2) Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby do šedesáti dnů po jejím rozpuštění.

Čl. 18

- (1) Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení.
- (2) Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad většinového systému.
- (3) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

Čl. 19

- (1) Do Poslanecké sněmovny může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 21 let.
- (2) Do Senátu může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.
- (3) Mandát poslance nebo senátora vzniká zvolením.

Čl. 20

Další podmínky výkonu volebního práva, organizaci voleb a rozsah soudního přezkumu stanoví zákon.

Čl. 21

Nikdo nemůže být současně členem obou komor Parlamentu.

Čl. 22

- (1) S funkcí poslance nebo senátora je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, funkce soudce a další funkce, které stanoví zákon.
- (2) Dnem, kdy se poslanec nebo senátor ujal úřadu prezidenta republiky, nebo dnem, kdy se ujal funkce soudce nebo jiné funkce neslučitelné s funkcí poslance nebo senátora, zaniká jeho mandát poslance nebo senátora.

Čl. 23

- (1) Poslanec složí slib na první schůzi Poslanecké sněmovny, které se zúčastní.
- (2) Senátor složí slib na první schůzi Senátu, které se zúčastní.
- (3) Slib poslance a senátora zní: "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí."

Čl. 24

Poslanec nebo senátor se může svého mandátu vzdát prohlášením učiněným osobně na schůzi komory, jejímž je členem. Brání-li mu v tom závažné okolnosti, učiní tak způsobem stanoveným zákonem.

Čl. 25

Mandát poslance nebo senátora zaniká

- a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- b) uplynutím volebního období,
- c) vzdáním se mandátu,
- d) ztrátou volitelnosti,
- e) u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
- f) vznikem neslučitelnosti funkcí podle čl. 22.

Čl. 26

Poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy.

Čl. 27

- (1) Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.
- (2) Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.
- (3) Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.
- (4) Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepřeli komora souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- (5) Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

Čl. 28

Poslanec i senátor má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu, a to i poté, kdy přestal být poslancem nebo senátorem.

Čl. 29

- (1) Poslanecká sněmovna volí a odvolává předsedu a místopředsedy Poslanecké sněmovny.
- (2) Senát volí a odvolává předsedu a místopředsedy Senátu.

Čl. 30

- (1) Pro vyšetření věci veřejného zájmu může Poslanecká sněmovna zřídit vyšetřovací komisi, navrhne-li to nejméně pětina poslanců.
- (2) Řízení před komisí upraví zákon.

Čl. 31

- (1) Komory zřizují jako své orgány výbory a komise.
- (2) Činnost výborů a komisí upraví zákon.

Čl. 32

Poslanec nebo senátor, který je členem vlády, nemůže být předsedou či místopředsedou Poslanecké sněmovny nebo Senátu ani členem parlamentních výborů, vyšetřovací komise nebo komisí.

Čl. 33

- (1) Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona.
- (2) Senátu však nepřísluší přijímat zákonné opatření ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních smluv podle čl. 10.
- (3) Zákonné opatření může Senátu navrhnout jen vláda.
- (4) Zákonné opatření Senátu podepisuje předseda Senátu, prezident republiky a předseda vlády; vyhláší se stejně jako zákony.
- (5) Zákonné opatření Senátu musí být schváleno Poslaneckou sněmovnou na její první schůzi. Neschválí-li je Poslanecká sněmovna, pozbývá další platnosti.

Čl. 34

- (1) Zasedání komor jsou stálá. Zasedání Poslanecké sněmovny svolává prezident republiky tak, aby bylo zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb; neučiní-li tak, sejde se Poslanecká sněmovna třicátý den po dni voleb.
- (2) Zasedání komory může být usnesením přerušeno. Celková doba, po kterou může být zasedání přerušeno, nesmí překročit sto dvacet dnů v roce.
- (3) V době přerušení zasedání může předseda Poslanecké sněmovny nebo Senátu svolat komoru ke schůzi před stanoveným termínem. Učiní tak vždy, požádá-li jej o to prezident republiky, vláda nebo nejméně pětina členů komory.
- (4) Zasedání Poslanecké sněmovny končí uplynutím jejího volebního období nebo jejím rozpuštěním.

Čl. 35

- (1) Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky, jestliže
 - a) Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,
 - b) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,
 - c) zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,
 - d) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi
- (2) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit tři měsíce před skončením jejího volebního období.

Čl. 36

Schůze komor jsou veřejné. Veřejnost může být vyloučena jen za podmínek stanovených zákonem.

Čl. 37

- (1) Společnou schůzi komor svolává předseda Poslanecké sněmovny.
- (2) Pro jednání společné schůze komor platí jednací řád Poslanecké sněmovny.

Čl. 38

- (1) Člen vlády má právo účastnit se schůzí obou komor, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.
- (2) Člen vlády je povinen osobně se dostavit do schůze Poslanecké sněmovny na základě jejího usnesení. To platí i o schůzi výboru, komise nebo vyšetřovací komise, kde však se člen vlády může dát zastupovat svým náměstkem nebo jiným členem vlády, není-li výslovně požadována jeho osobní účast.

Čl. 39

- (1) Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů.
- (2) K přijetí usnesení komory je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců nebo senátorů, nestanoví-li Ústava jinak.
- (3) K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.

(4) K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů.

Čl. 40

K přijetí volebního zákona a zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek a zákona o jednacím řádu Senátu je třeba, aby byl schválen Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Čl. 41

(1) Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně.

(2) Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.

Čl. 42

(1) Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda.

(2) Tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnází se o nich jen Poslanecká sněmovna.

Čl. 43

(1) Parlament rozhoduje o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

(2) Parlament rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem.

- (3) Parlament vyslovuje souhlas
 - a) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky,
 - b) s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.
- (4) Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o
 - a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,
 - b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,
 - c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.
- (5) Vláda dále rozhoduje
 - a) o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky,
 - b) o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky.
- (6) O rozhodnutích podle odstavců 4 a 5 informuje vláda neprodleně obě komory Parlamentu. Parlament může rozhodnutí vlády zrušit; ke zrušení rozhodnutí vlády postačuje nesouhlasné usnesení jedné z komor přijaté nadpoloviční většinou všech členů komory.

Čl. 44

- (1) Vláda má právo vyjádřit se ke všem návrhům zákonů.
- (2) Nevyjádří-li se vláda do třiceti dnů od doby, kdy jí byl návrh zákona doručen, platí, že se vyjádřila kladně.
- (3) Vláda je oprávněna žádat, aby Poslanecká sněmovna skončila projednávání vládního návrhu zákona do tří měsíců od jeho předložení, pokud s tím vláda spojí žádost o vyslovení důvěry.

Čl. 45

Návrh zákona, se kterým Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas, postoupí Poslanecká sněmovna Senátu bez zbytečného odkladu.

Čl. 46

- (1) Senát projedná návrh zákona a usnese se k němu do třiceti dnů od jeho postoupení.
- (2) Senát svým usnesením návrh zákona schválí nebo zamítne nebo vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy anebo vyjádří vůli nezabývat se jím.
- (3) Jestliže se Senát nevyjádří ve lhůtě podle odstavce 1, platí, že je návrh zákona přijat.

Čl. 47

- (1) Jestliže Senát návrh zákona zamítne, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna znovu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.
- (2) Jestliže Senát návrh zákona vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna ve znění schváleném Senátem. Jejím usnesením je návrh zákona přijat.
- (3) Jestliže Poslanecká sněmovna neschválí návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona ve znění, ve kterém byl postoupen Senátu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.
- (4) Pozměňovací návrhy nejsou při projednávání zamítnutého nebo vráceného návrhu zákona v Poslanecké sněmovně přípustné.

Čl. 48

Jestliže Senát vyjádří vůli nezabývat se návrhem zákona, je tímto usnesením návrh zákona přijat.

Čl. 49

K ratifikaci mezinárodních smluv

- a) upravujících práva a povinnosti osob,
- b) spojeneckých, mírových a jiných politických,
- c) z nichž vzniká členství České republiky v mezinárodní organizaci,
- d) hospodářských, jež jsou všeobecné povahy,
- e) o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu, je třeba souhlasu obou komor Parlamentu.

Čl. 50

- (1) Prezident republiky má právo vrátit přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, s odůvodněním do patnácti dnů ode dne, kdy mu byl postoupen.
- (2) O vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna znovu. Pozměňovací návrhy nejsou přípustné. Jestliže Poslanecká sněmovna setrvá na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí. Jinak platí, že zákon nebyl přijat.

Čl. 51

Přijaté zákony podepisuje předseda Poslanecké sněmovny, prezident republiky a předseda vlády.

Čl. 52

- (1) K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen.
- (2) Způsob vyhlášení zákona a mezinárodní smlouvy stanoví zákon.

Čl. 53

- (1) Každý poslanec má právo interpelovat vládu nebo její členy ve věcech jejich působnosti.
- (2) Interpelovaní členové vlády odpovědí na interpelaci do třiceti dnů ode dne jejího podání.

IX.DUM Pracovní list č.2

Moc zákonodárna

VY_32_Inovace_09

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

IX.

Pracovní list č.2

1) Doplně tabulku. Pracuj s Ústavou ČR (čl.15,16,18,19).

Parlament ČR

	Dolní komora	Horní komora
Název		
Počet členů		
Délka volebního období		
Věk volitelnosti		
Volební systém		

2) Doplně podle popisu volební práva. Pracuj s Ústavou ČR (čl.18).

- - **právo volit má každý občan ČR starší 18 let**
- - **každý volič má jeden hlas, který má stejnou hodnotu**
- - **občan volí svého zástupce přímo, nikoli prostřednictvím jiného orgánu**
- - **každý volič musí hlasovat tak, aby nebylo zjistitelné, komu odevzdal hlas**

3) Rozhodni o správnosti tvrzení.

Aktivní volební právo = právo volit
Pasivní volební právo = právo být volen

ANO NE

4) Rozhodni o správnosti věty. Pracuj s Ústavou ČR (čl.19-36).

Mandát senátora vzniká zvolením.	ANO	NE
Poslanec může být současně i senátorem.	ANO	NE
Senátor může být současně i prezidentem.	ANO	NE
Poslanec musí složit poslanecký slib.	ANO	NE
Mandát senátora zaniká odepřením slibu.	ANO	NE
Poslance lze trestně stíhat bez souhlasu Poslanecké sněmovny ČR.	ANO	NE
Schůze komor jsou veřejné.	ANO	NE

5) *Vypočítej kolik je?*

1/3 členů Poslanecké sněmovny ČR (čti čl.39/1)
1/3 členů Senátu ČR
nadpoloviční většina všech poslanců (čti čl.39/3)
nadpoloviční většina všech senátorů
3/5 většina všech poslanců (čti čl.39/4)
3/5 většina přítomných 27 senátorů

6) *Vysvětli pomocí slovníku cizích slov tyto pojmy.*

mandát
inkompatibilita
imunita
interpelace
demise

7) *Doplň. Pracuj s Ústavou ČR (čl.41,42).*

návrhy zákonů se podávají

návrh zákona může podat

.....

.....

.....

.....

návrh zákona o státním

rozpočtu podává

.....

8) *Namaluj schéma schvalování zákonů v ČR.
Pracuj s Ústavou ČR (čl.41,45,46,47,50,51,52).*

X.DUM Hlava třetí

Moc výkonná

VY_32_Inovace_10

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

x. Hlava třetí – Moc výkonná čl. 54 - 80

Třetí hlava Ústavy je složena ze dvou částí.

První se zabývá prezidentem republiky:

- definuje jeho funkci
 - způsob voleb
 - pravomoci aj.

Druhá část se zabývá vládou:

- řeší postavení vlády
 - její složení
 - způsob ustanovování
- vztah k Poslanecké sněmovně
- pravomoci vlády, ministerstev, st. zastupitelství aj.

HLAVA TŘETÍ - Moc výkonná

Prezident republiky

Čl. 54

- (1) Prezident republiky je hlavou státu.
- (2) Prezidenta republiky volí Parlament na společné schůzi obou komor.
- (3) Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.

Čl. 55

Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.

Čl. 56

Volba se koná v posledních třiceti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba do třiceti dnů.

Čl. 57

- (1) Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.
- (2) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Čl. 58

- (1) Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně deset poslanců nebo deset senátorů.
- (2) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců i nadpoloviční většinu hlasů všech senátorů.
- (3) Nezáká-li žádný z kandidátů nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců a všech senátorů, koná se do čtrnácti dnů druhé kolo volby.
- (4) Do druhého kola postupuje kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, a kandidát, který získal nejvyšší počet hlasů v Senátu.
- (5) Je-li více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Poslanecké sněmovně, nebo více kandidátů, kteří získali stejný nejvyšší počet hlasů v Senátu, sečtou se hlasy odevzdané pro ně v obou komorách. Do druhého kola postupuje kandidát, který takto získal nejvyšší počet hlasů.
- (6) Zvolen je kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců i nadpoloviční většinu hlasů přítomných senátorů.
- (7) Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve druhém kole, koná se do čtrnácti dnů třetí kolo volby, v němž je zvolen ten z kandidátů druhého kola, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a senátorů.
- (8) Nebyl-li prezident republiky zvolen ani ve třetím kole, konají se nové volby.

Čl. 59

- (1) Prezident republiky složí slib do rukou předsedy Poslanecké sněmovny na společné schůzi obou komor.
- (2) Slib prezidenta republiky zní: "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí."

Čl. 60

Odmítne-li prezident republiky složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl zvolen.

Čl. 61

Prezident republiky se může vzdát svého úřadu do rukou předsedy Poslanecké sněmovny.

Čl. 62

Prezident republiky

- a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem, nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahazuje odsouzení,
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.

Čl. 63

- (1) Prezident republiky dále
 - a) zastupuje stát navenek,
 - b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
 - c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
 - d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
 - e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
 - f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
 - g) jmenuje a povyšuje generály,
 - h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
 - i) jmenuje soudce,
 - j) má právo udělovat amnestii.
- (2) Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.
- (3) Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.
- (4) Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.

Čl. 64

- (1) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá.
- (2) Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti.

Čl. 65

- (1) Prezidenta republiky nelze zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.
- (2) Prezident republiky může být stíhán pro velezradu, a to před Ústavním soudem na základě žaloby Senátu. Trestem může být ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabýt.
- (3) Trestní stíhání pro trestné činy spáchané po dobu výkonu funkce prezidenta republiky je navždy vyloučeno.

Čl. 66

Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a), b), c), d), e), h), i), j), čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a), b), c), d), e), k); uvolní-li se úřad prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu.

Vláda

Čl. 67

- (1) Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.
- (2) Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.

Čl. 68

- (1) Vláda je odpovědna Poslanecké sněmovně.
- (2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.
- (3) Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry.
- (4) Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavců 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny.
- (5) V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Čl. 69

- (1) Člen vlády skládá slib do rukou prezidenta republiky.
- (2) Slib člena vlády zní: "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život. Slibuji na svou čest, že budu zastávat svůj úřad svědomitě a nezneužiji svého postavení."

Čl. 70

Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce. Podrobnosti stanoví zákon.

Čl. 71

Vláda může předložit Poslanecké sněmovně žádost o vyslovení důvěry.

Čl. 72

- (1) Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.
- (2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.

Čl. 73

- (1) Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky. Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády.
- (2) Vláda podá demisi, jestliže Poslanecká sněmovna zamítla její žádost o vyslovení důvěry nebo jestliže jí vyslovila nedůvěru. Vláda podá demisi vždy po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny.
- (3) Podá-li vláda demisi podle odstavce 2, prezident republiky demisi přijme.

Čl. 74

Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády.

Čl. 75

Prezident republiky odvolá vládu, která nepodala demisi, ačkoliv ji byla povinna podat.

Čl. 76

- (1) Vláda rozhoduje ve sboru.
- (2) K přijetí usnesení vlády je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech jejích členů.

Čl. 77

- (1) Předseda vlády organizuje činnost vlády, řídí její schůze, vystupuje jejím jménem a vykonává další činnosti, které jsou mu svěřeny Ústavou nebo jinými zákony.
- (2) Předsedu vlády zastupuje místopředseda vlády nebo jiný pověřený člen vlády.

Čl. 78

K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení.
Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Čl. 79

- (1) Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.
- (2) Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.
- (3) Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Čl. 80

- (1) Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.
- (2) Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.

XI.DUM Pracovní list č.3

Moc výkonná – Prezident

VY_32_Inovace_11

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

XI.

Pracovní list č.3

1) Doplně do textu. Pracuj s Ústavou ČR (čl.54,55,57).

Prezident republiky je státu.

Prezidenta volí na společné schůzi obou komor.

Volební období prezidenta trvá let.

Prezident se ujímá úřadu slibu.

Prezidentem republiky může být zvolen občan, který má let.

Nikdo nemůže být zvolen více než za sebou.

2) Popiš způsob voleb prezidenta republiky.

Pracuj s Ústavou ČR (čl.58).

Je prezidentem republiky zvolen kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů všech poslanců i senátorů?

3) Spoj správně. Pracuj s Ústavou ČR (čl.62,63).

Prezident republiky:

**jmenuje a odvolává
svolává zasedání
jmenuje soudce
podepisuje
odpouští a zmírňuje
zastupuje
je vrchním velitelem
vyhlašuje volby
jmenuje a povyšuje
propůjčuje
má právo**

**zákony
Ústavního soudu
do Sněmovny a Senátu
státní vyznamenání
udělovat amnestii
předsedu a další členy vlády
stát navenek
generály
ozbrojených sil
Poslanecké sněmovny
tresty uložené soudem**

4) Dokážeš správně doplnit názvy státních vyznamenání.

Ř . . . B . . . é . . . l . . .

Nejvyšší vyznamenání osob které se zvlášt' vynikajícím způsobem zasloužily o Československou republiku.

Ř . . . T . . . á . . . G . r r . . . a M a

Vyznamenání osob, které se vynikajícím způsobem zasloužily o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva.

M . . . i . e Za h . . . n . . . í

Vyznamenání osob za hrdinství v boji a těch osob, které se s nasazením vlastního života zasloužily o záchranu lidského života nebo značných materiálních hodnot.

M e Za z . s . . . y

Vyznamenání osob, které se zasloužily o stát, kraj nebo obec.

XII.DUM Pracovní list č.4

Moc výkonná – Vláda

VY_32_Inovace_12

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

XII.

Pracovní list č.4

1) *Doplň údaje. Pracuj s Ústavou ČR (čl.67,68,76,78)*

Vláda je orgánem moci.

Vláda je Poslanecké sněmovně.

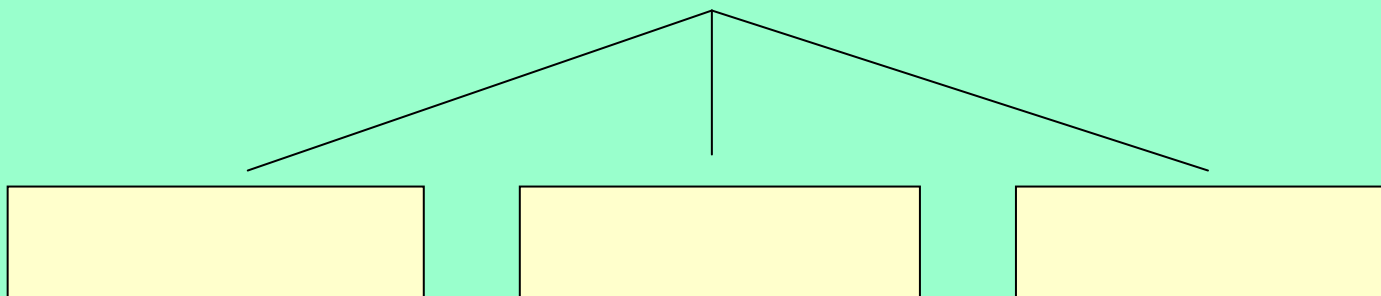
Předsedu vlády jmenuje republiky.

Vláda žádá Poslaneckou sněmovnu o vyslovení

K provedení zákona může vláda vydávat

Vláda rozhoduje ve

Vláda se skládá z:

2) Pomocí nápovědy doplň názvy ministerstev.

Ministerstvo je ústřední orgán státní správy, v jehož čele stojí člen vlády – ministr.

Zřízeno může být jen zákonem.

region	Ministerstvo p.. m..... r.....
lesy	Ministerstvo ž..... p.....
práce	Ministerstvo p.... a s..... v...
policie	Ministerstvo v.....
zahraníčí	Ministerstvo z..... v...
armáda	Ministerstvo o.....
obchod	Ministerstvo p..... a o.....
zdraví	Ministerstvo z.....
soudy	Ministerstvo s.....
peníze	Ministerstvo f.....
auto	Ministerstvo d.....
škola	Ministerstvo š....., m..... a t.....
úroda	Ministerstvo z.....
divadlo	Ministerstvo k.....

3) Vyber mezi pražskými památkami a spoj správně.

sídlo prezidenta republiky

Thunovský palác

sídlo předsedy vlády

Valdštejnský palác

sídlo Senátu ČR

Strakova akademie

sídlo Poslanecké sněmovny ČR

Kramářova vila

sídlo vlády ČR

Pražský hrad

sídlo Ministerstva zahraničních věcí

Černínský palác

XIII.DUM Hlava čtvrtá

Moc soudní

VY_32_Inovace_13

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

XIII. Hlava čtvrtá - Moc soudní čl. 81 - 96

Čtvrtá hlava Ústavy se zabývá soudní mocí, kterou vykonávají soudy.

V úvodu zdůrazňuje nezávislost a nestrannost soudů.

Nezávislost - zamezení přímého ovlivňování soudců vnějšími zásahy.

Nestrannost - zapovídá jakýkoliv vztah k účastněným stranám ve sporu.

- objektivní a nezájaté posouzení každého případu.

Dále je hlava rozdělena na dvě části.

První se zabývá Ústavním soudem a definuje:

- funkci, složení a pravomoci ÚS
- jmenování a imunitu soudců ÚS

Druhá pak vymezuje:

- úkoly soudců, jejich jmenování
 - určuje soustavu soudů
- zásady soudního řízení aj.

HLAVA ČTVRTÁ - Moc soudní

Čl. 81

Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.

Čl. 82

- (1) Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.
- (2) Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.
- (3) Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.

Ústavní soud

Čl. 83

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Čl. 84

- (1) Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.
- (2) Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.
- (3) Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Čl. 85

- (1) Složením slibu do rukou prezidenta republiky se soudce Ústavního soudu ujímá své funkce.
- (2) Slib soudce Ústavního soudu zní: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně."
- (3) Odmítne-li soudce složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.

Čl. 86

- (1) Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Senátu. Odepře-li Senát souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- (2) Soudce Ústavního soudu lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, anebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi Senátu. Nedá-li předseda Senátu do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi Senát rozhodne o přípustnosti trestního stíhání s konečnou platností.
- (3) Soudce Ústavního soudu má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, a to i poté, kdy přestal být soudcem Ústavního soudu.

Čl. 87

(1) Ústavní soud rozhoduje

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

- (2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.
- (3) Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud
 - a) o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem,
 - b) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

Čl. 88

- (1) Zákon stanoví, kdo a za jakých podmínek je oprávněn podat návrh na zahájení řízení a další pravidla o řízení před Ústavním soudem.
- (2) Soudci Ústavního soudu jsou při svém rozhodování vázáni pouze ústavním pořádkem a zákonem podle odstavce 1.

Čl. 89

- (1) Rozhodnutí Ústavního soudu je vykonatelné, jakmile bylo vyhlášeno způsobem stanoveným zákonem, pokud Ústavní soud o jeho vykonatelnosti nerozhodl jinak.
- (2) Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.
- (3) Rozhodnutí Ústavního soudu, kterým byl podle čl. 87 odst. 2 vysloven nesoulad mezinárodní smlouvy s ústavním pořádkem, brání ratifikaci smlouvy do doby, než bude nesoulad odstraněn.

Soudy

Čl. 90

Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

Čl. 91

- (1) Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Zákon může stanovit jejich jiné označení.
- (2) Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.

Čl. 92

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud nebo Nejvyšší správní soud.

Čl. 93

- (1) Soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení. Své funkce se ujímá složením slibu.
- (2) Soudcem může být jmenován bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání. Další předpoklady a postup stanoví zákon.

Čl. 94

- (1) Zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako samosoudci
- (2) Zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané.

Čl. 95

- (1) Soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.
- (2) Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.

Čl. 96

- (1) Všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva.
- (2) Jednání před soudem je ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon. Rozsudek se vyhlašuje vždy veřejně.

XIV.DUM Pracovní list č.5

Moc soudní

VY_32_Inovace_14

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

XIV.

Pracovní list č.5

1) Dopln. Pracuj s Ústavou ČR (čl.81,82,83,84).

Soudní moc vykonávají jménem nezávislé

Soudci jsou při výkonu své funkce

Jejich nesmí nikdo ohrožovat.

Funkce soudce není slučitelná s funkcí

....., člena ani s jakoukoli

funkcí ve správě.

Ústavní soud je orgánem ústavnosti.

Ústavní soudci jsou jmenováni na dobu let.

**Soudce Ústavního soudu jmenuje republiky
se souhlasem ČR.**

**Soudcem Ústavního soudu může být jmenován
občan ČR, starší let.**

2) Vysvětli co znamená.

??? bezúhonný občan ???

3) Vyber a vybarvi červeně, o čem rozhoduje Ústavní soud.

Pracuj s Ústavou ČR (čl.87).

Ústavní soud rozhoduje

trestné činy

o zrušení
zákonů

o přestupcích

o ústavních
stížnostech

o souladu mezinárodních
smluv s ústavním
pořádkem

o zákonnosti rozhodnutí
o rozpuštění polit. strany

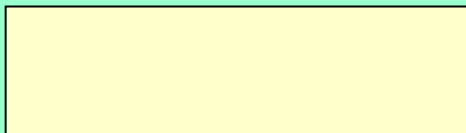
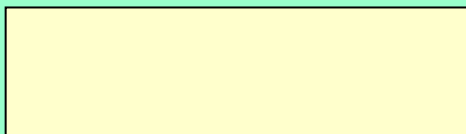
r
o
z
v
o
d
y

spory o rozsah kompetencí
státních orgánů

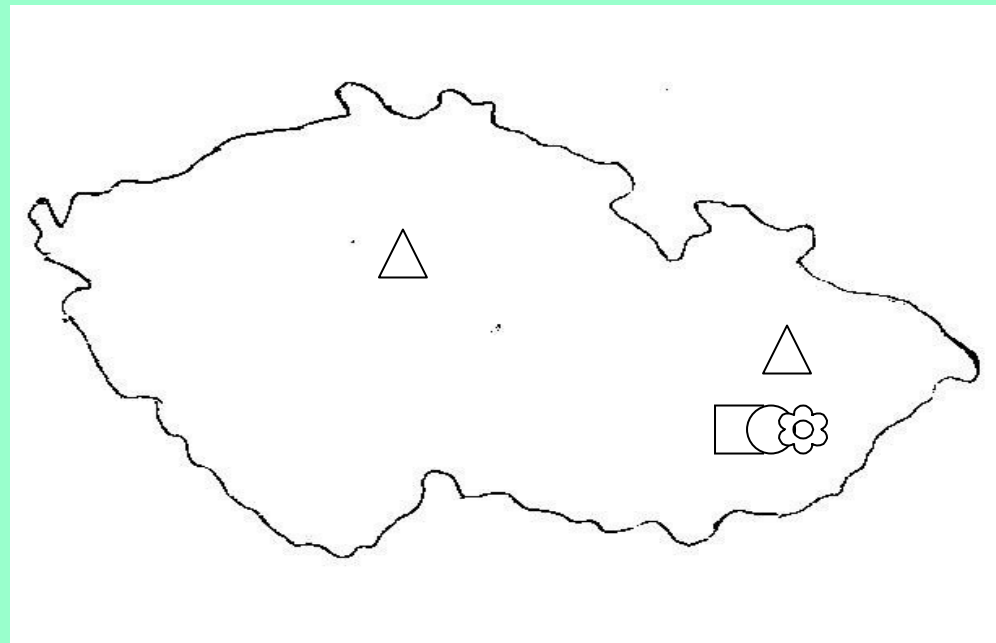
majetkové spory
občanů

4) *Doplň soustavu soudů a pomocí mapky, jejich sídla.*
Pracuj s Ústavou ČR (čl.91).

Obecné soudy

Ústavní soud

XV.DUM Hlava pátá

Nejvyšší kontrolní úřad

VY_32_Inovace_15

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

xv. Hlava pátá – Nejvyšší kontrolní úřad čl. 97

Hlava pátá zakotvuje v jediném článku existenci NKÚ a stanovuje jeho hlavní úkol, čímž je kontrola hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.

HLAVA PÁTÁ - Nejvyšší kontrolní úřad

Čl. 97

- (1) Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán. Vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu.
- (2) Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.
- (3) Postavení, působnost, organizační strukturu a další podrobnosti stanoví zákon.

XVI.DUM Hlava šestá

Česká národní banka

VY_32_Inovace_16

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

xvi. Hlava šestá – Česká národní banka čl. 98

Hlava šestá vymezuje působnost ČNB.

Její hlavním úkolem je vykonávat měnovou hospodářskou politiku tak, aby zabezpečila stabilitu měny.

Jako ústavní orgán je víceméně formálně nezávislá na ostatních orgánech a rozpočtové politice vlády.

HLAVA ŠESTÁ - Česká národní banka

Čl. 98

- (1) Česká národní banka je ústřední bankou státu. Hlavním cílem její činnosti je péče o cenovou stabilitu; do její činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona.
- (2) Postavení, působnost a další podrobnosti stanoví zákon.

XVII.DUM Hlava sedmá

Územní samospráva

VY_32_Inovace_17

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

xvii. Hlava sedmá – Územní samospráva čl.99- 105

Hlava sedmá navazuje na čl.8 Ústavy, který zaručuje samosprávu územních samosprávných celků.

Přestože je území ČR jednotným státem, člení se na obce a kraje.

Základními územními samosprávnými celky jsou obce.

Vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje.

Hlava dále upravuje:

- zásady samosprávy
- ochranu samosprávy
- způsob voleb do zastupitelstev
- působnost zastupitelstev aj.

HLAVA SEDMÁ - Územní samospráva

Čl. 99

Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.

Čl. 100

- (1) Územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu. Zákon stanoví, kdy jsou správními obvody.
- (2) Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.
- (3) Vytvořit nebo zrušit vyšší územní samosprávný celek lze jen ústavním zákonem.

Čl. 101

- (1) Obec je samostatně spravována zastupitelstvem.
- (2) Vyšší územní samosprávný celek je samostatně spravován zastupitelstvem.
- (3) Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.
- (4) Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Čl. 102

- (1) Členové zastupitelstev jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.
- (2) Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Zákon stanoví, za jakých podmínek se vyhlásí nové volby zastupitelstva před uplynutím jeho funkčního období.

Čl. 103

zrušen

Čl. 104

- (1) Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.
- (2) Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou zákonem svěřeny zastupitelstvu vyššího územního samosprávného celku.
- (3) Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.

Čl. 105

Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon.

XVIII.DUM Hlava osmá

Přechodná a závěrečná ustanovení

VY_32_Inovace_18

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

XVIII.

Hlava osmá

Přechodná a závěrečná ustanovení čl. 106 - 113

Hlava osmá obsahuje přechodná a závěrečná ustanovení, která umožňují právní přechod k novému právnímu stavu.

HLAVA OSMÁ - Přechodná a závěrečná ustanovení

Čl. 106

- (1) Dnem účinnosti této Ústavy se Česká národní rada stává Poslaneckou sněmovnou, jejíž volební období skončí dnem 6. června 1996.
- (2) Do doby zvolení Senátu podle Ústavy vykonává funkce Senátu Prozatímní Senát. Prozatímní Senát se ustaví způsobem, který stanoví ústavní zákon. Do nabytí účinnosti tohoto zákona vykonává funkce Senátu Poslanecká sněmovna.
- (3) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit, dokud vykonává funkci Senátu podle odstavce 2
- (4) Do přijetí zákonů o jednacím řádu komor se postupuje v jednotlivých komorách podle jednacího řádu České národní rady.

Čl. 107

- (1) Zákon o volbách do Senátu stanoví, jakým způsobem se při prvních volbách do Senátu určí třetina senátorů, jejichž volební období bude dvouleté, a třetina senátorů, jejichž volební období bude čtyřleté.
- (2) Zasedání Senátu svolá prezident republiky tak, aby bylo zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb; neučiní-li tak, sejde se Senát třicátý den po dni voleb.

Čl. 108

Vláda České republiky jmenovaná po volbách v roce 1992 a vykonávající svou funkci ke dni účinnosti Ústavy se považuje za vládu jmenovanou podle této Ústavy.

Čl. 109

Do doby zřízení státního zastupitelství vykonává jeho funkce prokuratura České republiky.

Čl. 110

Do 31. prosince 1993 tvoří soustavu soudů též vojenské soudy.

Čl. 111

Soudci všech soudů České republiky vykonávající funkci soudce ke dni nabytí účinnosti této Ústavy se považují za soudce jmenované podle Ústavy České republiky.

Čl. 112

- (1) Ústavní pořádek České republiky tvoří tato Ústava, Listina základních práv a svobod, ústavní zákony přijaté podle této Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.
- (2) Zrušují se dosavadní Ústava, ústavní zákon o československé federaci, ústavní zákony, které je měnily a doplňovaly, a ústavní zákon České národní rady č. 67/1990 Sb., o státních symbolech České republiky.
- (3) Ostatní ústavní zákony platné na území České republiky ke dni účinnosti této Ústavy mají sílu zákona.

Čl. 113

Tato Ústava nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1993.

XIX.DUM Pracovní list č.6

Územní samospráva

VY_32_Inovace_19

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

XIX.

Pracovní list č.6

1) Dokážeš napsat celé názvy těchto zkratek.

NKÚ

ČNB

PS

ÚS

NSS

ÚSC

LP

2) Rozhodni o správnosti tvrzení.

základní územní samosprávný celek = kraj

vyšší územní samosprávný celek = obec

ANO NE

3) *Doplň typy obcí v ČR. Dokážeš říci kdo stojí v jejich čele?*

O.....

M.....

S.....

m.....

H.....

m.....

4) *Vysvětli co znamená?*

???samospráva územně samosprávného celku**???**

5) *Doplň věty. Pracuj s Ústavou ČR (čl.100,101,102,104).*

Obec je vždy součástí Územní samosprávné celky jsou samostatně spravovány
Členové zastupitelstva jsou voleni hlasováním.
Zastupitelstvo je voleno na roky. Působnost zastupitelstev může být stanoveno jen
Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti obecně závazné

6) *Doplň názvy orgánů obecní samosprávy.*

O..... Z.....

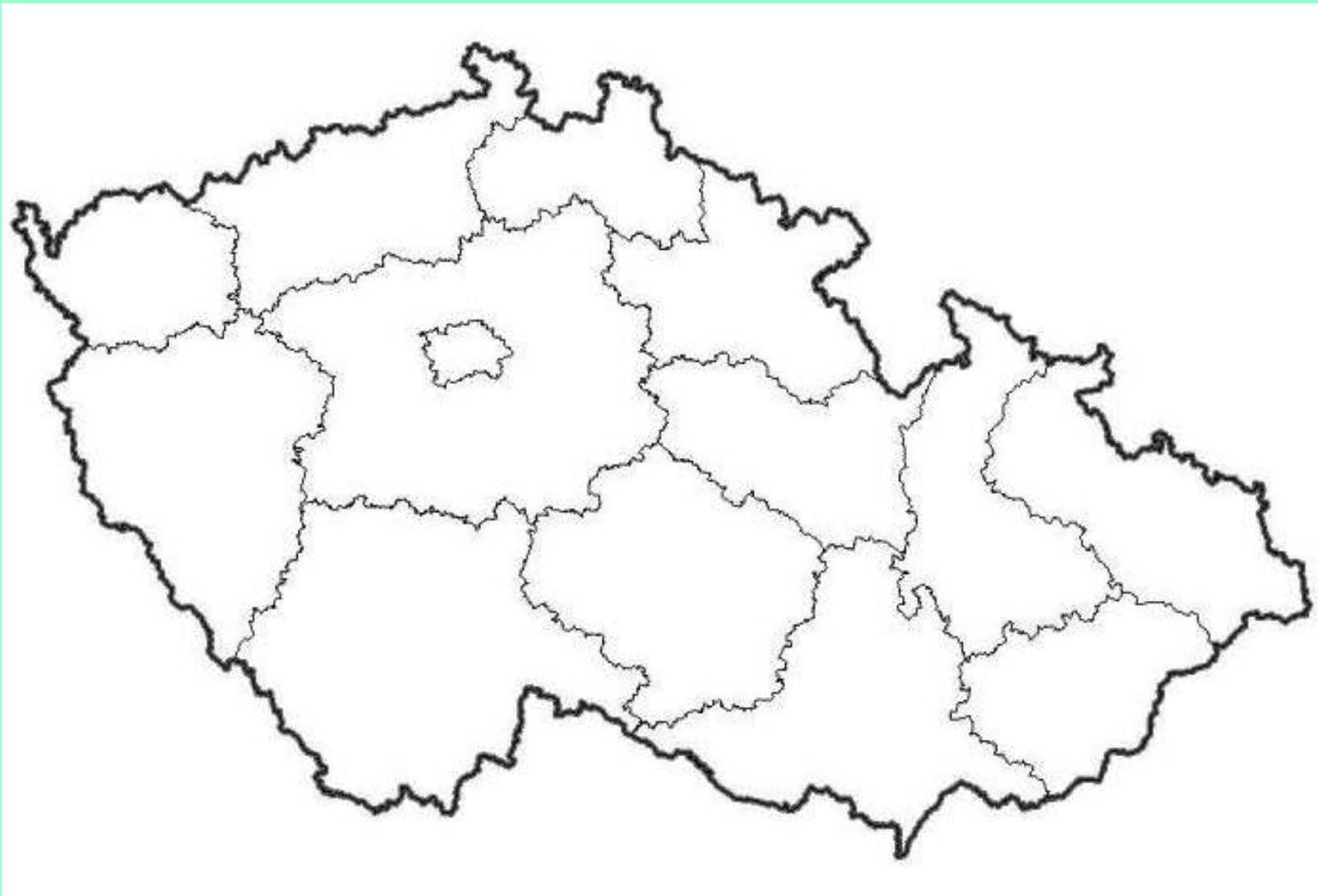
O..... r.....

S.....

O..... O..... r.....

O..... ú.....

7) *Doplň do slepé mapy názvy krajů ČR.*

XX.DUM Pracovní list č.7

Souhrnné opakování

VY_32_Inovace_20

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

XX.

Pracovní list č.7

Souhrnné opakování

1) Pojmy správně spoj s typem státní moci.

poslanec

ústava

premiér

svědek

policie

trestní řízení

prezident

armáda

senát

rozsudek

zákon

ministr

Moc zákonodárná

Moc výkonná

Moc soudní

2) Dokážeš vysvětlit tyto pojmy?

Použij Slovník cizích slov.

?LEGISLATIVA ? EXEKUTIVA ? JURISDIKCE?

3) Dopln z nabízených slov tabulku.

*zákonodárná - soudy – exekutiva – Parlament – vykonává zákony –
soudní – prezident – vydává zákony – vláda - jurisdikce*

NÁZEV	STÁTNÍ MOC	INSTITUCE	ČINOST
<i>legislativa</i>			
	<i>výkonná</i>		
			<i>chrání zákony</i>

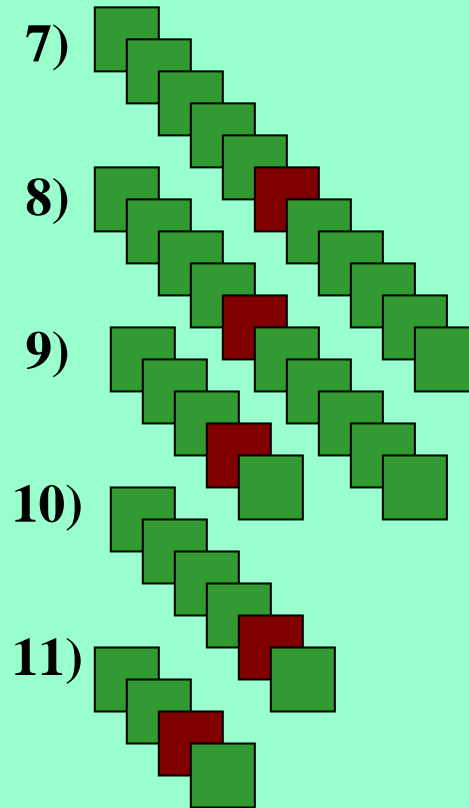
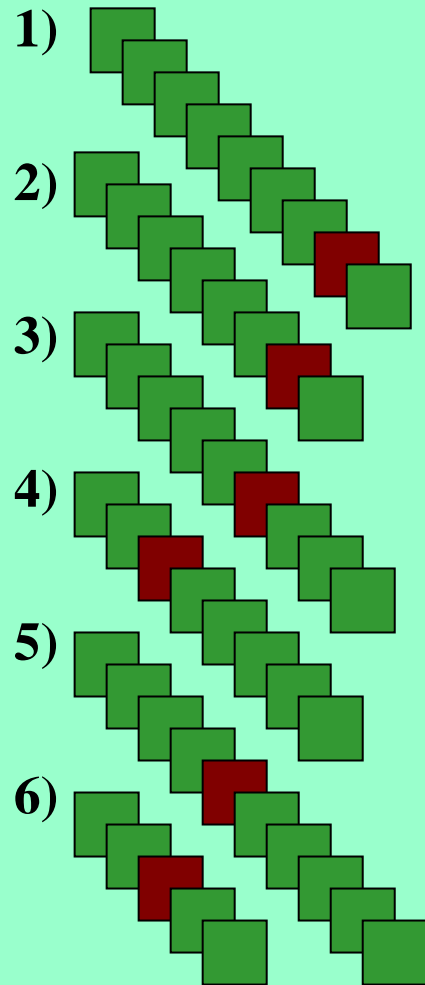
4) Seřad' chronologicky. Do tabulky doplň odpovídající písmeno.

Í) Václav Klaus	1918-1935	V) Antonín Zápotocký
	1935-1938	
T) Ludvík Svoboda	1938-1945	R) T.G. Masaryk
	1945-1948	
D) Edvard Beneš	1948-1953	A) Edvard Beneš
	1953-1957	
A) Klement Gottwald	1957-1968	Í) Antonín Novotný
	1968-1975	
Z) Václav Havel	1975-1989	Ě) Gustav Husák
	1989-2003	
V) Emil Hácha	2003-...	

P												
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

?Víš kde se nachází nápis z tajenky?

5) Vylušti křížovku.

- 1) Úvodní část Ústavy
- 2) Kolektivní zmírňování trestů
- 3) Hlava republiky
- 4) Člen dolní komory
- 5) Vláda lidu
- 6) Orgán výkonné moci
- 7) Dotaz poslance na vládu
- 8) Forma přímé demokracie
- 9) Horní komora Parlamentu
- 10) Nejvyšší zákon státu
- 11) Vyšší územní celek

Literatura, zdroje:

- DAVID, Roman. Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, s. r. o., 2005. ISNB 80-7182-200-0
- MEDUNOVÁ, Lenka. Ústava ČR. *Metodický portál : Digitální učební materiály* [online]. 11. 06. 2010, [cit. 2011-06-12]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/materialy/ustava-cr.html>>. ISSN 1802-4785.
- MEDUNOVÁ, Lenka. Moc zákonodárná. *Metodický portál : Digitální učební materiály* [online]. 16. 03. 2009, [cit. 2011-06-13]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/materialy/moc-zakonodarna.html>>. ISSN 1802-4785.
- MEDUNOVÁ, Lenka. Moc výkonná. *Metodický portál : Digitální učební materiály* [online]. 20. 03. 2009, [cit. 2011-06-13]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/materialy/moc-vykonna.html>>. ISSN 1802-4785.
- MEDUNOVÁ, Lenka. Moc soudní. *Metodický portál : Digitální učební materiály* [online]. 25. 03. 2009, [cit. 2011-06-13]. Dostupný z WWW: <<http://dum.rvp.cz/materialy/moc-soudni.html>>. ISSN 1802-4785.
- Zákony online [on line].[cit. 2011-06.12]. Dostupný z WWW:<<http://zakony-online.cz/>